

PORTA OBERTA

El liberalisme és de dretes?

Grup Hayek

Un cop més, en les eleccions catalanes i en les generals, hem hagut de sentir els tònics entre les suposades enormes diferències entre dreta i esquerra. Habitualment aquest plantejament serveix per ancorar una opció política qualsevol cap a un dels extrems i a partir d'aquí desqualificar-la sense entrar a entendre i discutir els seus plantejaments. Per què aquest discurs tan simplista i antiquat és contínuament repetit pels partits d'esquerra?

En el subconscient col·lectiu existeixen conceptes associats a l'eix dreta-esquerra. Així, suposadament s'associen a l'esquerra idees (curiosament amb connotacions *simples*) com progrés, igualtat, drets socials, solidaritat, ecologisme, altruisme, modernitat, inconformisme, democràcia etc.

Pel que fa a la dreta les idees associades (sovint amb connotacions pejoratives) serien poder econòmic, ordre, conservadorisme, intransigència, ultraliberalisme, propietat, dirigisme ideològic, egoisme, etc.

No entrarem a valorar aquests punts en concret, però sí que voldríem aturar-nos en la idea que segons l'esquerra dins de la *dreta* hi entra tot: des del conservadorisme fins al liberalisme, sense cap distinció.

Replantejament

Més enllà del fet que aquesta anàlisi atempta contra els principis més elementals de la filosofia política, la realitat política actual hauria de fer reflexionar els qui alegrement (o més aviat amb altres sentiments?) pretenen desqualificar les idees liberals d'aquesta manera. En diferents països europeus hi ha grups polítics liberals a l'esquerra o a la dreta dels seus respectius Parlaments. Així, per exemple, a Holanda el grup VVD s'asseu a la dreta del Parlament de la mateixa manera que el també liberal Democràcia 66 és considerat un partit d'esquerra. El mateix podríem dir de Dinamarca, on Venstre és dreta i ara mateix participa en el govern, mentre que Radicale Venstre és esquerra i és a l'oposició. En altres indrets els liberals són el centre, a Alemanya centre dreta i a la Gran Bretanya centre esquerra.

L'opció liberal defensa ampliar els espais de llibertat individual com a millor via per al correcte desenvolupament dels individus i les societats. Fins aquí caben concrecions polítiques de diferent naturalesa. El liberalisme conservador i progressista alhora. El liberal sap que la condició humana és imperfecta, i d'una naturalesa imperfecta no en pot sorgir una societat perfecta. Com molt bé explicava el desaparegut Salvador Millet i Bel, el paradís terrenal no és possible, i menys encara a través de l'acció de l'Estat sobre l'home. El progrés no és l'estat d'evolució natural sinó que només es dona en unes condicions molt específiques i que s'han donat en molt poques ocasions al llarg de la història, la prova més evident és que al llarg dels dos mil anys anteriors als segles XVIII-XIX, quan apareix el liberalisme i el mercat, el progrés econòmic va ser gairebé inexistent.

El progrés possible solament pot venir de la iniciativa i les llibertats individuals i, a diferència del que creuen certs plantejaments d'esquerrers, no és possible la llibertat sense propietat, la llibertat econòmica és una part fonamental de la llibertat general, sense llibertat econòmica no hi ha llibertat. Aquí rau la principal diferència entre liberals i socialistes.

Al socialista, en creure que el progrés econòmic és quelcom *natural*, el que el preocupa és la distribució de la riquesa i no pas la creació de riquesa. Apareix per tant el concepte d'igualitarisme conseqüència del qual sorgeix la idea de *justícia social* i polítiques redistributives.

Com diem al començament, les esquerres fan un malabarisme lingüístic al simplificar al màxim el discurs ideològic entre dreta i esquerra. Esquerra seria progressisme i dreta seria conservadorisme (i liberalisme també de passada, sense cap distinció). D'aquesta manera, quan els polítics d'esquerra parlen de la *dreta de sempre* ajunten filosofies i corrents ideològics molt diferents com ara el conservadorisme i el liberalisme.

Altres llibertats

La distinció fonamental rau en el fet que el liberal és un defensor de la llibertat en tots els terrenys, inclús l'econòmic. La defensa de la llibertat econòmica pot fer enfrontar-lo amb els poders *factius*, perquè a vegades la llibertat econòmica implica trencar estructures i privilegis d'uns pocs, així és una cosa que no faria un conservador. El liberal veu amb optimisme la innovació i el canvi, el conservador els veu amb recel. No és viciós per als conservadors el que diem més amunt respecte dels liberals: l'ordenador de la seva filosofia és la bondat d'ampliar els espais de decisió personal.

El liberal és també un defensor de les altres llibertats, (algunes d'elles no gens apreciades ni per les esquerres ni pels conservadors): llibertat religiosa, llibertat d'expressió, separació de poders, llibertat sexual, llibertat de circulació de mercaderies, capitals i persones, llibertat de lliure sindicació, etc. El liberal creu que la igualtat davant la llei és fonamental per al progrés i sap que el problema no és la desigualtat en la distribució de la riquesa, sinó la creació de riquesa. Hayek ens demostrava com l'igualitarisme de l'esquerra no fa més rics els més pobres sinó més pobres els més rics. Si així és el que busca l'esquerra, podrà em pensar que la passió última per la igualtat es basa en l'enveja. També Hayek ens demostra a la seva obra cabdal, *Cam de servitud*, com treballar a favor de la igualtat per la igualtat, en el seu extrem és la privació de la llibertat i, així, l'anul·lació de l'individu.

El conservador típicament forces punts en comú amb els liberals, com també els tenen els socialdemòcrates, però molt sovint les diferències són malvolament ignorades o obviades per associar ambdues a actituds antiquades, reaccionàries, insolidàries...

El conservador (la dreta en sentit clàssic) pretén conservar: la família, la propietat, la tradició, els valors d'una societat: jerarquia, ordre, disciplina, treball, estalvi, sacrifici etc. En general té la idea de canvi i innovació.

El conservador pot ser liberal en l'aspecte econòmic però podria també ser proteccionista si així es fa necessari per preservar alguns privilegis de classes

dominants o monopolis. Pot ser liberal en l'aspecte econòmic però no tenir preocupació per les altres llibertats, tal volta estant emparat del mal anomenat neoliberalisme o també *liberalisme salvatge* tan odiat per les esquerres, quan en realitat el seu nom més definidor possiblement seria el de conservadorisme.

La gran diferència

I és precisament aquí on al nostre entendre rau la principal diferència entre un liberal i un conservador: el conservador està disposat a utilitzar el poder polític per imposar a la societat el que per a ells és moralment bo, cosa que mai no faria un liberal, el qual no imposa un estil de vida per la coercició. Hayek, el més gran liberal del segle XX, creia que els conservadors no entenen el funcionament d'una economia lliure perquè ho veuen sols possible a través del dirigisme i autoritat estatal. Igual que el socialista, el conservador està molt més interessat a exercir el poder que no pas a posar-li límits i ambdues ideologies acaben coincidint més entre elles que no pas amb el liberalisme. Els plantejaments liberals signifiquen sobretot una manera d'aproximar-se a la realitat. Una manera crítica i enfocada a valorar precisament la llibertat. Esperem en aquestes línies haver sabut enfocar perquè els liberals se senten tan llunyans de l'esquerra com de la dreta i perquè la simplificació entre dreta i esquerra és almenys inexacte i sovint té intencions malvolament distorsionadores de la veritat.

www.hayekweb.com